<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૮૨૬/૨૦૧૫

સાથે

સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૪૮૨૭/૨૦૧૫

મંજૂરી અને સહી માટેઃ

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી હર્ષા દેવાની

==

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના

૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના

==

રામદેવ ફૂડ પ્રોડક્ટ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

અરવિંદભાઈ રામભાઈ પટેલ અને ૭....સામાવાળા(ઓ)

==

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી ડી.સી. દવે, સિનિયર એડવોકેટ સાથે શ્રી અનલ એસ. શાહ, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી જે.આર. શાહ, કેવિયેટર

==

કોરમ: **માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી હર્ષા દેવાની**

તારીખ: ૦૪/૦૫/૨૦૧૫

સામાન્ય મૌખિક ચુકાદો

૧. રૂલ. સામાવાળાઓ તરફે વિદ્ધાન વકીલ શ્રી જે.આર. શાહ રૂલની નોટીસની બજવણી જતી કરે છે. આ બંને પિટિશનોમાં કાયદાના સમાન પ્રશ્નો સંકળાયેલા હોવાથી તથા હકીકતો અને પક્ષકારો પણ સમાન હોવાથી, તેઓને સુનાવણી માટે સાથે લેવામાં આવેલ છે અને આ સંયુક્ત ચુકાદા દ્ધારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૨. હાલની પિટિશનો ઉદભવવાના કારણરૂપ હકીકતો એવી છે કે અરજદારે (મૂળ વાદીએ) સામાવાળાઓ (મૂળ પ્રતિવાદીઓ) વિરુદ્ધ ટ્રેડમાર્કના ભંગ, કોપીરાઇટના ભંગ અને પાસિંગ ઓફની કાર્યવાહી માટે તારીખ ૧૦.૨.૨૦૦૦ ના રોજ સિવિલ સ્યુટ નં. ૮૨૮/૨૦૦૦ દાખલ કરેલ. અરજદારે નુકસાની પેટે રૂ.૫,૦૦,૦૦,૦૦૦/- (રૂપિયા પાંચ કરોડ) ની રકમનું હુકમનામું મેળવવા માટે પણ અરજ કરેલ. સદર સિવિલ સ્યુટ ટ્રાયલના તબક્કે છે. વાદીના પુરાવા પહેલેથી જ રજૂ થઈ ચૂકેલ છે અને આ બાબત પ્રતિવાદીઓના સાક્ષી શ્રી અરવિંદભાઈ રામભાઈ પટેલની ઉલટતપાસના તબક્કે છે. તારીખ ૨૭.૧૨.૨૦૧૨ ના રોજ, શ્રી અરવિંદભાઈ રામભાઈ પટેલે આંક ૯૫૩ થી સરતપાસનું સોગંદનામું રજૂ કરેલ, જેમાં તેના ફકરા ૧૫ માં નીચે મુજબ જણાવવામાં આવેલ હતું:-

"તારીખ ૧૧.૦૭.૧૯૯૪ ના રોજ, પ્રતિવાદી નં.૮ મેસર્સ રામદેવ એક્સપોર્ટ્સ દ્વારા ગ્લોબમાં 'રામદેવ' લોગોના રજિસ્ટ્રેશન માટે ટ્રેડ માર્ક્સ ઓફિસમાં એપ્લિકેશન નં. ૬૩૩૬૫૪ થી અરજી કરવામાં આવેલ. વાદી કંપનીની તરફેણમાં ટ્રેડમાર્ક લોગો "રામદેવ મસાલા" (ટીએમઆર નં. ૪૪૭૭૦૦) ના કથિત એસાઇનમેન્ટ બાદ સદર અરજી કરવામાં આવેલ હતી. સદર અરજી પર પ્રતિવાદી નં.૮ મેસર્સ રામદેવ એક્સપોર્ટ્સ વતી હસમુખભાઈ, પ્રવીણભાઈ અને પ્રતિવાદી નં.૩ રાકેશભાઈ દ્વારા સહી કરવામાં આવેલ હતી અને તેઓ વાદી કંપનીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, હોલ ટાઇમ ડિરેક્ટર અને/અથવા ડિરેક્ટર પણ હતા. ત્યારબાદ, હસમુખભાઈએ તારીખ ૦૧.૦૨.૨૦૦૨ ના રોજ ટ્રેડ માર્ક ઓફિસમાં રજૂ કરેલ એક પત્રમાં સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું હતું કે તેઓએ સંયુક્ત માલિકો તરીકે રજિસ્ટ્રેશન માટે અરજી કરી હતી. તેઓ તે સમયે વાદી કંપનીના ચેરમેન અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર હતા."

૩. અરજદારનો કેસ એવો છે કે તારીખ ૧૫.૧.૨૦૦૭ ના રોજ પ્રતિવાદીઓ નં.૧, ૫ અને ૭ વતી રજૂ કરાયેલ સંયુક્ત લેખિત જવાબમાં, ટ્રેડમાર્ક એપ્લિકેશન નં. ૬૩૩૫૬૪ ને લગતી અધૂરી હકીકતો દર્શાવવામાં આવેલ હતી; કે સામાવાળાઓએ (મૂળ પ્રતિવાદીઓએ) ભંગના સ્યુટ દાખલ થયા બાદ ટ્રેડ માર્ક્સ રજિસ્ટ્રી સમક્ષ રજૂ કરાયેલ અરજીઓ અને સોગંદનામાઓ અંગેની

કોઈપણ હકીકત છૂપી રીતે જણાવી ન હતી; ટ્રેડમાર્ક એપ્લિકેશન નં. ૬૩૩૫૬૪ ની કાર્યવાહીના સંબંધમાં સદર સોગંદનામાઓ અને અરજીઓ અરજદાર પર ક્યારેય બજાવવામાં આવેલ ન હતી અને તેથી, ટ્રેડ માર્ક રજિસ્ટ્રી સમક્ષ રજૂ કરાયેલ ત્યારબાદની અરજીઓ અને સોગંદનામાઓ અંગેની આવી હકીકતો અરજદારની જાણમાં ન હતી; કે સામાવાળાઓ/પ્રતિવાદીઓએ આંક ૧૭૧ થી મૂળ ટ્રેડમાર્ક અરજીની નકલ રજૂ કરી હતી, પરંતુ ત્યારબાદ તેઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલ અરજીઓ અને સોગંદનામાઓ રેકર્ડ પર રજૂ કર્યા ન હતા. પિટિશનમાં વધુમાં એવું કથન કરવામાં આવેલ છે કે સામાવાળા નં.૧ ની ઉલટતપાસ તારીખ ૧૪.૧૦.૨૦૧૪ ના રોજ શરૂ થઈ હતી જે પછી સદર સાક્ષીની તારીખ ૧૭.૧૧.૨૦૧૪, ૨૮.૧૧.૨૦૧૪ અને ૫.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ વધુ ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, ઉલટતપાસ દરમિયાન તેની જાણમાં આવ્યું કે જોકે ટ્રેડ માર્ક એપ્લિકેશન નં. ૬૩૩૫૬૪ શ્રી હસમુખભાઈ પટેલ, પ્રવીણભાઈ પટેલ અને રાકેશભાઈ પટેલ દ્વારા રામદેવ એક્સપોર્ટ્સના નામ અને નેજા હેઠળ ધંધો કરતા સહ–માલિકોની તેમની હેસિયતથી સંયુક્ત રીતે કરવામાં આવેલ હતી, તેમ છતાં સામાવાળા નં.૧ એ તેમના સરતપાસના સોગંદનામાના ફકરા ૧૫ માં જણાવ્યું હતું કે સદર અરજી ભાગીદારી પેઢી એટલે કે મેસર્સ રામદેવ એક્સપોર્ટ્સ (અત્રેના સામાવાળા નં.૮) દ્વારા કરવામાં આવેલ હતી. કે અરજદારને રેકર્ડની તપાસ કરતાં જણાયું કે તારીખ ૨૧.૧૦.૨૦૦૨ ના ટ્રેડ માર્ક્સ જર્નલ નં. ૧૨૮૧ (સપ્લીમેન્ટરી) માં ટ્રેડ માર્ક એપ્લિકેશન નં.

૬૩૩૫૬૪ ની પ્રસિદ્ધિની નોટીસમાં પટેલ અરવિંદભાઈ રામભાઈ (સામાવાળા નં.૧), પટેલ રાકેશભાઈ અરવિંદભાઈ (સામાવાળા નં.૩) અને પટેલ ચિરાગભાઈ અરવિંદભાઈ (સામાવાળા નં.૫) ના નામો દર્શાવવામાં આવેલ હતા. તેથી, અરજદારે તેના પ્રતિનિધિ મારફતે ટ્રેડ માર્ક એપ્લિકેશન નં. ૬૩૩૫૬૪ અને અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલ ઓપોઝિશન નં. એએમડી–૮૧૩૯૭ ને લગતા ટ્રેડ માર્ક રજિસ્ટ્રીના રેકર્ડની તપાસ કરાવી અને તારીખ ૪.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ ટ્રેડ માર્ક રજિસ્ટ્રીમાંથી પ્રમાણિત નકલ મેળવી. કે ટ્રેડ માર્ક્સ રજિસ્ટ્રીમાંથી મળેલા દસ્તાવેજો પરથી અરજદારને જાણવા મળ્યું કે સામાવાળાઓ વિરુદ્ધ ભંગના સ્યુટ દાખલ થયા બાદ, સામાવાળાઓ દ્વારા મૂળ અરજદારો પૈકીના બે એટલે કે શ્રી હસમુખભાઈ રામભાઈ પટેલ અને શ્રી પ્રવીણભાઈ રામભાઈ પટેલના નામો રદ કરવા માટે અને તેમના સ્થાને સામાવાળા નં.૧ શ્રી અરવિંદભાઈ રામભાઈ પટેલ અને સામાવાળા નં.૩ ચિરાગ અરવિંદભાઈ પટેલના નામો દાખલ કરવા માટે ટીએમ–૧૬ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી. તારીખ ૯.૧.૨૦૦૨ ના હુકમથી, ટ્રેડ માર્ક રજિસ્ટ્રી સમક્ષ સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલ અરજી મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને શ્રી હસમુખભાઈ રામભાઈ પટેલ અને શ્રી પ્રવીણભાઈ રામભાઈ પટેલના નામો રદ કરવામાં આવ્યા હતા તથા મૂળ અરજદારોને કોઈપણ નોટીસ આપ્યા વિના, મૂળ અરજીની તારીખથી પૂર્વવર્તી અસરથી તેમના સ્થાને શ્રી અરવિંદભાઈ રામભાઈ પટેલ અને ચિરાગ અરવિંદભાઈ પટેલના નામો દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. અરજદારનો વધુ કેસ એવો છે કે

સિવિલ સ્યુટ નં. ૮૨૮/૨૦૦૦ ની કાર્યવાહીના પડતર સમય દરમિયાન તેની જાણમાં આવ્યું કે સામાવાળાઓએ તારીખ ૪.૨.૨૦૦૨ ની અન્ય એક ટીએમ–૧૬ અરજીથી ઉપયોગની તારીખ ઉમેરાવી લીધી હતી જેના દ્વારા સામાવાળાઓએ તેમના માલસામાન પર ૧૯૯૨ થી અરજી કરાયેલ ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કર્યો હોવાનો દાવો કર્યો હતો. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ ટ્રેડ માર્ક રજિસ્ટ્રીમાંથી મેળવેલા દસ્તાવેજો સ્યુટમાં સંકળાયેલા વિવાદો માટે પ્રસ્તુત છે અને સરતપાસના સોગંદનામામાં તથા ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષી દ્વારા કરવામાં આવેલા નિવેદનોનું ખંડન કરવા માટે પ્રતિવાદીઓના સાક્ષીની ઉલટતપાસના હેતુ માટે પણ જરૂરી છે. તેથી, અરજદારે ટ્રેડ માર્ક એપ્લિકેશન નં. ૬૩૩૫૬૪ અને ઓપોઝિશન નં. એએમડી ૮૧૩૯૭ ને લગતા ટ્રેડ માર્ક્સ રજિસ્ટ્રીના રેકર્ડ પરના દસ્તાવેજોની પ્રમાણિત ફોટોકોપીઓ રજૂ કરવા માટે તારીખ ૫.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ આંક ૯૭૭ થી અરજી દાખલ કરી. સામાવાળા નં.૧ એ દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની સદર અરજીનો પોતાનો જવાબ રજૂ કર્યો અને અરજદારે તેના પ્રત્યુત્તરમાં પોતાનો પ્રત્યુત્તર દાખલ કર્યો. અરજદારે વાદપત્રમાં સુધારા માટે આંક ૯૭૯ થી ધ કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ (જે હવે પછી "સદર કોડ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ હેઠળ પણ એક અરજી દાખલ કરી. સામાવાળા નં.૧ એ સદર અરજીનો પોતાનો જવાબ દાખલ કર્યો અને તેના પ્રત્યુત્તરમાં, અત્રેના અરજદારે પોતાનું સોગંદનામા–સ્વરૂપ પ્રત્યુત્તર દાખલ કર્યું. દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટેની તેમજ વાદપત્રમાં સુધારા

માટેની બંને અરજીઓની સાથે સુનાવણી કરવામાં આવી અને સિવિલ સ્યુટ નં. ૮૨૮/૨૦૦૦ માં આંક ૯૭૭ અને ૯૭૯ નીચે પસાર કરાયેલા તારીખ ૫.૨.૨૦૧૫ ના સંયુક્ત હુકમથી, બંને અરજીઓ નામંજૂર કરવામાં આવી, જેનાથી હાલની પિટિશનો ઉદભવેલ છે.

૪. બંને પિટિશનોમાં અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી અનલ શાહ સાથે વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી ધવલ દવે, સિનિયર એડવોકેટે કોર્ટનું ધ્યાન કેસની હકીકતો તરફ દોર્યું. એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે અરજદાર કંપની વર્ષ ૧૯૯૦ થી રજિસ્ટર્ડ ટ્રેડમાર્ક રામદેવનો ઉપયોગ કરી રહી છે. વર્ષ ૧૯૯૧ માં, તારીખ ૩૧.૩.૧૯૯૮ સુધી સાત વર્ષના સમયગાળા માટે ટ્રેડમાર્ક રામદેવનો ઉપયોગ કરવા માટે પ્રતિવાદી નં.૭ સાથે રજિસ્ટર્ડ યુઝર એગ્રીમેન્ટ કરવામાં આવ્યું હતું. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે એવી સ્પષ્ટ સમજૂતી હતી કે પ્રતિવાદીઓને રિટેલ કાઉન્ટરો પર અરજદાર કંપનીના ઉત્પાદનો વેચવાના મર્યાદિત હેતુ માટે રજિસ્ટર્ડ ટ્રેડમાર્કનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર છે. જોકે, સામાવાળા નં.૧ થી ૬ એ ટ્રેડમાર્ક 'રામદેવ' હેઠળ સસ્તા દરે પોતાના ઉત્પાદનો વેચવાનું શરૂ કર્યું હતું અને તેથી, અરજદાર ઉપર ઉલ્લેખિત સ્યુટ દાખલ કરવા માટે મજબૂર થયા હતા. સામાવાળા નં.૧ ની સરતપાસ તરફ કોર્ટનું ધ્યાન એ દર્શાવવા માટે દોરવામાં આવ્યું હતું કે સામાવાળા નં.૮ મેસર્સ રામદેવ એક્સપોર્ટ્સની રચના નિકાસના ધંધાના હેતુ માટે ભાગીદારી પેઢી તરીકે તારીખ ૧૯.૧૧.૧૯૯૨ ના રોજ કરવામાં આવી હતી. એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે હસમુખભાઈ, પ્રવીણભાઈ અને

સામાવાળા નં.૩ સામાવાળા નં.૮ ના પ્રથમ ભાગીદારો હતા. જ્યારે સામાવાળા નં.૮ ની રચના થઈ, ત્યારે આ ત્રણેય ભાગીદારો કંપનીના માળખામાં ચેરમેન, મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અને ડિરેક્ટર તરીકે હતા. તારીખ ૧૧.૭.૧૯૯૪ ના રોજ, ગ્લોબમાં ટ્રેડ માર્ક 'રામદેવ' ના રજિસ્ટ્રેશન માટે અરજી કરવામાં આવી હતી, જે સામાવાળા નં.૧ ના જણાવ્યા મુજબ સામાવાળા નં.૮ પેઢી માટે અને તેના વતી હતી અને આવી અરજી હસમુખભાઈ, પ્રવીણભાઈ અને સામાવાળા નં.૩ એમ ત્રણ વ્યક્તિઓ દ્વારા આપવામાં આવી હતી. તેથી, સારાંશમાં, સામાવાળા નં.૧ જુલાઈ, ૧૯૯૪ માં કરાયેલી અરજી પર આધાર રાખી રહ્યા છે. સામાવાળા નં.૧ ની ઉલટતપાસનો સંદર્ભ આપતા, એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સદર સાક્ષીનો સામનો કરાવવા માટે પ્રશ્નગત દસ્તાવેજો રજૂ કરવા જરૂરી હતા. સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેનું શીર્ષક "વાદી જેના પર દાવો કરે છે અથવા આધાર રાખે છે તે દસ્તાવેજ રજૂ કરવા બાબત" છે અને વધુ ખાસ કરીને, તેના પેટા–નિયમો (૩) અને (૪) નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો.

૪.૧ એ પ્રસ્થાપિત કાયદાકીય સિદ્ધાંત માટે બિલા જગન મોહન રેડ્ડી વિરુદ્ધ બિલા સંજીવા રેડ્ડી, ૧૯૯૪ (૪) એસ.સી.સી. ૬૫૯ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો કે જો દસ્તાવેજો વિવાદમાં રહેલા વાસ્તવિક મુદ્દાનો નિર્ણય કરવા માટે પ્રસ્તુત જણાય, અને જ્યારે કોર્ટને એમ લાગે કે ન્યાયના હિતમાં દસ્તાવેજો સ્વીકારવા જરૂરી છે, ત્યારે સીપીસી ના ઓર્ડર

૪૧ ના નિયમ ૨૭ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, અપીલ કોર્ટ દસ્તાવેજો સ્વીકારશે અને તેની અસર ધ્યાનમાં લેશે. જ્યારે આવી સ્થિતિ હોય, ત્યારે જ્યારે દલીલો પૂર્ણ થાય તે પહેલાં ટ્રાયલ કોર્ટમાં દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવે, ત્યારે સામાન્ય રીતે, તેઓને સ્વીકારી શકાય; તેમને સાબિત કરવાની અને જો કોઈ ખંડન હોય તો તેની તક આપી શકાય, અને વિવાદમાં ઉપસ્થિત થતા મુદ્દાઓનો નિર્ણય કરવામાં તેમની પ્રસ્તુતતા અને તેમની જે અસર થઈ શકે તે ધ્યાનમાં લઈ શકાય. એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સરતપાસનું સોગંદનામું તારીખ ૨૭.૧૨.૨૦૧૨ ના રોજ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને ઉલટતપાસ તારીખ ૧૪.૧૦.૨૦૧૪, ૧૭.૧૧.૨૦૧૪, ૨૮.૧૧.૨૦૧૪ અને ૫.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ થઈ હતી અને ઉલટતપાસની છેલ્લી તારીખે, જ્યારે સદર સાક્ષીનો સામનો કરાવવો જરૂરી હતો ત્યારે અરજી આપવામાં આવી હતી.

૪.૨ એસ. રથિના સ્વામી વિરુદ્ધ શ્રીમતી એસ. ભાનુમતી, એ.આઇ.આર. ૨૦૦૬ મદ્રાસ ૨૨૧ ના કેસમાં મદ્રાસ હાઇકોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો જેમાં કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે વાસ્તવિક કેસોમાં દસ્તાવેજો સ્વીકારવાની કોર્ટને સત્તા આપતા સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪(૩) નો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય એ છે કે જો અગાઉના તબક્કે દસ્તાવેજો રજૂ ન કરવા માટે કોર્ટને સંતોષ થાય તેવું યોગ્ય કારણ દર્શાવવામાં આવે તો દસ્તાવેજો સ્વીકારવા. કોર્ટો દસ્તાવેજો સ્વીકારે અને પક્ષકારોને તક આપે તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.

૪.૩ સુરિન્દર કુમાર બજાજ વિરુદ્ધ શીલા રાની, MANU/DE/૩૨૬૪/૨૦૦૯ ના કેસમાં દિલ્હી હાઇકોર્ટના એક અહેવાલ–અપ્રસિદ્ધ ચુકાદા પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪(૩), ઓર્ડર ૮ ના નિયમ ૧એ(૪) અને ઓર્ડર ૧૩ ના નિયમ ૧(૩) એ તમામ જોગવાઈ કરે છે કે પ્લીડિંગ્સ સાથે અને/અથવા મુદ્દાઓ નક્કી થતાં પહેલાં દસ્તાવેજ રજૂ કરવાનો નિયમ એવા દસ્તાવેજોને લાગુ પડતો નથી કે જેનાથી સાક્ષીનો તેની ઉલટતપાસમાં સામનો કરાવી શકાય અને ઉપસ્થિત થતો પ્રશ્ન એ છે કે સાક્ષીનો કયા દસ્તાવેજોથી સામનો કરાવી શકાય; શું માત્ર ધ એવિડન્સ એક્ટની કલમો ૧૪૪ અને ૧૪૫ માં ઉલ્લેખિત દસ્તાવેજોથી કે અન્ય દસ્તાવેજોથી પણ. કોર્ટનો એવો મત હતો કે જે દસ્તાવેજોથી સાક્ષીનો સામનો કરાવી શકાય તેના પર કોઈ મર્યાદા મૂકી શકાય નહીં.

૪.૪ સુભાષ ચંદર વિરુદ્ધ શ્રી ભગવાન યાદવ, MANU/DE/૩૩૪૩/૨૦૦૯ ના કેસમાં દિલ્હી હાઇકોર્ટના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો જેમાં કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪(૪) અને ઓર્ડર ૮ ના નિયમ ૧એ(૪) તથા ઓર્ડર ૧૩ ના નિયમ ૧(૩) પાછળનો વૈધાનિક ઈરાદો આશ્ચર્યનું તત્વ જાળવવાની મંજૂરી આપવાનો જણાય છે, જે સાક્ષીઓની ઉલટતપાસમાં ખૂબ મહત્વનું છે. અસીલનો એવો મત હોઈ શકે છે કે જો તે જે દસ્તાવેજના આધારે સામાવાળાનો કેસ તોડી પાડવા માંગે છે તે પ્લીડિંગ્સ સાથે કે મુદ્દાઓ ઘડતાં પહેલાં કોર્ટ રેકર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવે, જેના પરિણામે સામાવાળાને જાણ થાય,

તો સામાવાળા તેના જવાબ સાથે તૈયાર થઈને આવી શકે છે. તેનાથી વિપરીત, જો આશ્ચર્યના તત્વના કારણે દસ્તાવેજ બતાવવાની/રજૂ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો સામાવાળા અથવા સાક્ષી, સત્ય બોલી જઈ શકે છે. શ્રી દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે, તેથી, આશ્ચર્યનું તત્વ જાળવી રાખવા માટે અરજદાર દ્વારા સંબંધિત સમયે દસ્તાવેજો રેકર્ડ પર રજૂ કરવા જરૂરી ન હતા અને ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષીનો સામનો કરાવવાના હેતુ માટે અરજદાર માટે દસ્તાવેજો રેકર્ડ પર રજૂ કરવા માન્ય છે જે સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૪) ની જોગવાઈઓ સાથે પણ સુસંગત છે. તેથી, દસ્તાવેજો વાદપત્ર સાથે રજૂ કરવા જોઈતા હતા તેવા આધાર પર નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૧) નો ઉપયોગ કરીને અરજદારને બહાર ફેંકી શકાય નહીં. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે પેટા–નિયમ (૩) હેઠળ, કોર્ટની મંજૂરીથી રેકર્ડ પર દસ્તાવેજો રજૂ કરી શકાય છે અને પેટા–નિયમ (૪) હેઠળ, જે દસ્તાવેજો વાદપત્ર સાથે રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હોય, તે સાક્ષીની ઉલટતપાસ સમયે રજૂ કરી શકાય છે. તેથી, રેકર્ડ પર દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની અરજી નામંજૂર કરવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ યોગ્ય ન હતી.

૪.૫ જ્યાં સુધી વાદપત્રમાં સુધારા માટેની અરજીનો સંબંધ છે, અરજદાર તરફે વિદ્વાન કાઉન્સેલે કોર્ટનું ધ્યાન સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ ની જોગવાઈઓ તરફ એ દર્શાવવા માટે દોર્યું હતું કે તે કોર્ટને કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે કોઈપણ પક્ષકારને તેના પ્લીડિંગ્સમાં એવી રીતે અને એવી શરતો પર

ફેરફાર કરવાની અથવા સુધારો કરવાની મંજૂરી આપે છે જે ન્યાયી હોય અને પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના વાસ્તવિક પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવાના હેતુ માટે જરૂરી હોય તેવા તમામ સુધારાઓ કરવા જરૂરી છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે હાલના કેસમાં, સુધારા દ્વારા રેકર્ડ પર લાવવા માંગવામાં આવતી હકીકતો સ્યુટ દાખલ થયા પછીની છે અને તેથી, જ્યારે સ્યુટ દાખલ કરવામાં આવ્યો તે સમયે તે જણાવી શકાય તેમ ન હતી.

૪.૬ નોર્થ ઈસ્ટર્ન રેલ્વે એડમિનિસ્ટ્રેશન, ગોરખપુર વિરુદ્ધ ભગવાન દાસ, ૨૦૦૮ (૮) એસ.સી.સી. ૫૧૧ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૬ નિયમ ૧૭ કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે પ્લીડિંગ્સમાં સુધારાની જોગવાઈ કરે છે. કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે પીરગોન્ડા હોંગોન્ડા પાટીલ વિરુદ્ધ કલગોન્ડા શિદગોન્ડા પાટીલ અને અન્ય, એ.આઇ.આર. ૧૯૫૭ એસસી ૩૬૩ માં, જે હજુ પણ પ્રસ્તુત છે, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જે સુધારાઓ બે શરતો સંતોષતા હોય તે તમામ સુધારાઓ મંજૂર કરવા જોઈએ: (એ) સામા પક્ષને અન્યાય ન કરતા હોય, અને (બી) પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના વાસ્તવિક પ્રશ્નોનો નિર્ણય કરવાના હેતુ માટે જરૂરી હોય. સુધારાઓ માત્ર ત્યારે જ નામંજૂર કરવા જોઈએ જ્યારે સામા પક્ષને તેવી જ સ્થિતિમાં મૂકી શકાય તેમ ન હોય કે જાણે પ્લીડિંગ મૂળથી જ સાચું હતું, પરંતુ સુધારાથી તેને એવી નુકસાની થશે જેની ખર્ચથી ભરપાઈ થઈ શકે તેમ નથી. શ્રી દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર દ્વારા

માંગવામાં આવેલા સુધારાના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં લેતાં, એમ કહી શકાય નહીં કે તેનાથી સામાવાળાને એવી નુકસાની થશે, જેની ખર્ચથી ભરપાઈ થઈ શકે તેમ નથી અથવા સામાવાળાને તેવી જ સ્થિતિમાં મૂકી શકાય તેમ નથી કે જાણે પ્લીડિંગ મૂળથી જ સાચું હતું.

૪.૭ શ્રી દવેએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ માં પરંતુક ઉમેરાયા પહેલાં સ્યુટ દાખલ થયો હોવાથી, સુધારા અરજી કરવામાં યોગ્ય તકેદારી દર્શાવવાની જરૂરિયાત હાલના કેસની હકીકતોમાં જરૂરી નથી. આવી રજૂઆતના સમર્થનમાં વિદ્વાન કાઉન્સેલે સ્ટેટ બેંક ઓફ હૈદરાબાદ વિરુદ્ધ ટાઉન મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ, (૨૦૦૭) ૧ એસ.સી.સી. ૭૬૫ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ નું પરંતુક ધ કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર (એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૨૦૦૨ દ્વારા ઉમેરવામાં આવ્યું હતું જે તારીખ ૧.૭.૨૦૦૨ ની અસરથી અમલમાં આવ્યું હતું. કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે એમાં કોઈ શંકા હોઈ શકે નહીં કે સ્યુટ વર્ષ ૧૯૯૮ માં દાખલ થયો હોવાથી, સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ નું પરંતુક લાગુ પડશે નહીં. કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે સદર પરંતુક પર આધાર રાખીને હાઈકોર્ટે સ્પષ્ટપણે ગેરકાયદેસરતા આચરી હતી અને અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે તેને ધ્યાનમાં લેતાં વાદી સ્યુટની ટ્રાયલ શરૂ થાય તે પહેલાં યોગ્ય તકેદારી રાખવા છતાં આ બાબત રજૂ કરી શક્યા ન હોવાનું પ્રસ્થાપિત કરવા માટે બંધાયેલા હતા. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, તેથી,

સુધારો દાખલ કરવામાં વિલંબનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થશે નહીં અને સુધારાથી સામાવાળાને કોઈ પ્રતિકૂળ અસર થતી ન હોવાથી, તેને નામંજૂર કરવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ યોગ્ય ન હતી.

૫. પિટિશનોનો ભારપૂર્વક વિરોધ કરતા, સામાવાળાઓ તરફે વિદ્ધાન કાઉન્સેલ શ્રી જે.આર. શાહે રજૂઆત કરી હતી કે હાલના કેસની હકીકતોમાં અરજદારના વર્તનને ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે. કોર્ટનું ધ્યાન કેસના રેકર્ડ તરફ એ દર્શાવવા માટે દોરવામાં આવ્યું હતું કે સામાવાળાઓ/પ્રતિવાદીઓએ તારીખ ૯.૯.૨૦૦૨ ના રોજ આંક ૩૯ થી દસ્તાવેજોની યાદી રજૂ કરી હતી જેમાં પ્રતિવાદી નં.૮ ની તારીખ ૧૧.૭.૧૯૯૪ ની ટીએમ એપ્લિકેશન નં. ૬૩૩૫૬૪ નો પણ સમાવેશ થતો હતો. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે અરજદારનો કેસ એવો છે કે સરતપાસના સોગંદનામામાં જણાવ્યા મુજબની હકીકતો વિશે તેઓને તે દાખલ થયા પછી જ જાણ થઈ હતી અને ત્યારબાદ, રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સ પાસેથી દસ્તાવેજો મેળવ્યા પછી હાલની અરજીઓ કરવામાં આવી હતી. કોર્ટનું ધ્યાન પ્રતિવાદીઓ નં.૧, ૫ અને ૭ દ્ધારા દાખલ કરાયેલા સંયુક્ત લેખિત જવાબની વિગતો અને વધુ ખાસ કરીને, તેના ફકરા ૧૧બી તરફ એ દર્શાવવા માટે દોરવામાં આવ્યું હતું કે સરતપાસમાં જણાવવામાં આવેલી સમાન હકીકતો વર્ષ ૨૦૦૭ માં દાખલ કરાયેલા લેખિત જવાબમાં જણાવવામાં આવી હતી. કોર્ટનું ધ્યાન વાદીની ઉલટતપાસ તરફ પણ એ દર્શાવવા માટે દોરવામાં આવ્યું હતું કે વાદીએ સ્વીકાર્યું હતું કે રામદેવ એક્સપોર્ટ્સના ટ્રેડમાર્કના રજિસ્ટ્રેશન માટેની અરજી તારીખ

૧૧.૭.૧૯૯૪ ના રોજ કરવામાં આવી હતી જે રાકેશ અરવિંદભાઈ પટેલ, હસમુખ રામભાઈ પટેલ અને પ્રવીણભાઈ રામભાઈ પટેલ ભાગીદારો ધરાવતી ભાગીદારી પેઢી હતી. એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું હતું કે વાદી–કંપનીએ વાંધાઓ રજૂ કર્યા હતા અને આવા વાંધાઓ હાલના કેસમાં રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી અને તેઓ તેને રજૂ કરવા માટે તૈયાર અને રાજી છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, તેથી, વર્ષ ૨૦૦૯ માં પણ જ્યારે સદર સાક્ષીની ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે તેઓ રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સ સમક્ષ સદર વાંધાઓ દાખલ કરવાની હકીકતથી સારી રીતે વાકેફ હતા. કોર્ટનું ધ્યાન આંક ૧૦૫ પરના તારીખ ૧.૨.૨૦૦૨ ના પત્રવ્યવહાર તરફ એ દર્શાવવા માટે દોરવામાં આવ્યું હતું કે અરજદારના ચેરમેન અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર હસમુખભાઈ પટેલે રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સને સદર પત્રવ્યવહાર સંબોધીને સ્પષ્ટતા કરી હતી કે એપ્લિકેશન નં. ૬૩૩૫૬૪ તેઓ દ્વારા સંયુક્ત માલિકો તરીકે દાખલ કરવામાં આવી હતી અને અરજી તથા માર્કનો કોઈ અધિકાર મેસર્સ રામદેવ એક્સપોર્ટ્સના નામ હેઠળ ધંધો કરતી અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિને એસાઇન કરવામાં આવ્યો નથી. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, તેથી, તે તમામ દસ્તાવેજો ઘણા સમય પહેલાં જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા અને અરજદારને સંબંધિત સમયે રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સની કચેરીમાં ઉપલબ્ધ દસ્તાવેજોની તપાસ કરવાથી રોકવામાં આવ્યા ન હતા. એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે આંક ૯૫૩ થી સરતપાસનું સોગંદનામું વર્ષ ૨૦૧૨ માં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને સરતપાસના સોગંદનામામાં કરવામાં

આવેલા નિવેદનો વર્ષ ૨૦૦૭ માં દાખલ કરાયેલા લેખિત જવાબનો પણ ભાગ હતા. પ્રતિવાદી નં.૩ એ તારીખ ૧૧.૭.૧૯૯૪ ના રોજ ગ્લોબમાં રામદેવ સાથે ટ્રેડમાર્કના રજિસ્ટ્રેશન માટે અરજી કરી હતી જે અરજી હસમુખભાઈ સહિત તમામ ભાગીદારો દ્વારા કરવામાં આવી હતી. એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે, તેથી, અરજદાર શરૂઆતથી જ આવા દસ્તાવેજોના અસ્તિત્વથી સારી રીતે વાકેફ હતા અને સંબંધિત સમયે તપાસ કરી શક્યા હોત, જોકે, અરજદાર તેમ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા અને તેથી, આટલા વિલંબિત તબક્કે દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની અરજી યોગ્ય રીતે જ મંજૂર કરવામાં આવી નથી.

૫.૧ વિદ્વાન કાઉન્સેલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વાદી દ્વારા જે દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે તેનો ઉલ્લેખ ટ્રાયલના તબક્કા સુધી કોઈપણ પ્લીડિંગ્સમાં કે નિવેદનોમાં જોવા મળતો નથી. સંજોગો જોતાં, સદર દસ્તાવેજોને રેકર્ડ પર રજૂ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. આવી રજૂઆતના સમર્થનમાં, વિદ્વાન કાઉન્સેલે સિન્ડિકેટ બેંક વિરુદ્ધ ઈશાન કોમ્યુનિકેશન્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ, ૨૦૦૯ જેએક્સ(ગુજ) ૬૬૨ ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે વાદપત્રમાં અરજદારનો એવો કેસ ન હતો કે સદર દસ્તાવેજ પ્રસ્તુત હતો પરંતુ તેમના દ્વારા ગેરવલ્લે થઈ ગયો હોવાથી રજૂ કરી શકાયો ન હતો. જો એવો કેસ હોત, તો તેમ જણાવી શકાયું હોત, કેમ કે સદર દસ્તાવેજ તારીખ ૨૯.૦૫.૨૦૦૩ નો હતો અને તેનું અસ્તિત્વ અરજદારની જાણમાં હોત. વાદી અથવા તેમના સાક્ષીઓ તરફથી મૌખિક પુરાવાના તબક્કે

પણ આવું કોઈ નિવેદન બહાર આવ્યું નથી. વાસ્તવમાં, સદર દસ્તાવેજનો ઉલ્લેખ તે તબક્કા સુધી પ્લીડિંગ્સમાં કે નિવેદનોમાં ક્યાંય જોવા મળ્યો ન હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે ઓર્ડર ૧૩ ના નિયમ ૧ ની સુધારેલી જોગવાઈઓની નોંધ લીધી હતી, અને એવા તારણ પર આવી હતી કે, તે તબક્કે, જ્યારે મુદ્દાઓ નક્કી થઈ ગયા હતા અને વાદીનો પુરાવો પૂર્ણ થઈ ગયો હતો, અને પ્રતિવાદીઓએ પુરાવો આપવાનું શરૂ કર્યું હતું, ત્યારે અરજદાર દ્વારા રજૂ કરવા માંગવામાં આવેલા દસ્તાવેજને રેકર્ડ પર રજૂ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે સદર તારણ સદર કોડના ઓર્ડર ૧૩ ના નિયમ ૧ ની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત હતું. શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે હાલના કેસની હકીકતોમાં પણ, અરજદાર દ્વારા જે દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે, તે કોઈપણ પ્લીડિંગ્સમાં કે સાક્ષીઓના કોઈપણ નિવેદનોમાં સ્થાન પામતા નથી અને તેથી પણ, તે રજૂ કરવાની મંજૂરી ન આપવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ યોગ્ય હતી.

૫.૨ જ્યાં સુધી વાદપત્રમાં સુધારાનો સંબંધ છે, વિદ્વાન કાઉન્સેલે આંક ૯૭૯ પરની અરજીની વિગતોનો સંદર્ભ આપતાં દર્શાવ્યું હતું કે સુધારા અરજી મુજબ, અરજદારનો કેસ એવો છે કે પ્રતિવાદી નં.૧ એ આંક ૯૫૩ થી સરતપાસનું સોગંદનામું રજૂ કર્યું હતું જેમાં તેમાં ઉલ્લેખિત હકીકતો જણાવવામાં આવી હતી. એ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સરતપાસ વર્ષ ૨૦૧૨ માં રજૂ કરવામાં આવી હતી અને સરતપાસનો જે ભાગ સુધારા અરજીમાં પુનઃપ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે, તે વર્ષ ૨૦૦૭ માં રજૂ કરાયેલા લેખિત જવાબનો પણ ભાગ છે, તે રજૂ કરવા માટે કે એવું

નથી કે અરજદાર સદર હકીકતોથી વાકેફ ન હતા અને માત્ર આવા વિલંબિત તબક્કે જ સુધારો રજૂ કરી શક્યા હોત.

૫.૩ સુધારા અરજીના ફકરા ૨(૨) નો સંદર્ભ આપતાં, એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે તેમાં જે દસ્તાવેજોનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે તે હાલ મેળવેલા દસ્તાવેજોનો ભાગ નથી અને અરજદારો આવા દસ્તાવેજોથી શરૂઆતથી જ વાકેફ હતા. રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સના પત્ર તરફ કોર્ટનું ધ્યાન એ દર્શાવવા માટે દોરવામાં આવ્યું હતું કે આ મુદ્દો છેક વર્ષ ૨૦૦૨ માં ઉપસ્થિત કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે હવે દાદના ફકરામાં કોઈ અનુરૂપ સુધારા વિના સુધારો રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી રહી છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સદર ફકરામાં જણાવવામાં આવેલી હકીકતોને સિવિલ કોર્ટ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી અને જો અરજદાર નારાજ હોય તો તેમણે ટ્રેડ માર્ક્સ કચેરીનો આશરો લેવો જોઈએ. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે અરજી વર્ષ ૧૯૯૪ માં કરવામાં આવી હતી અને સંબંધિત સમયે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ વિવાદ ન હતો અને વિવાદ વર્ષ ૧૯૯૮ માં ઉપસ્થિત થયો હતો. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સુધારા અરજીમાં જણાવવામાં આવેલી ફરિયાદના સંબંધમાં નિરાકરણ, જો કોઈ હોય તો, રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સ સમક્ષ છે ન કે સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ.

૫.૪ સુધારા અરજીના ફકરા (૪) ની વિગતોનો સંદર્ભ આપતાં જેમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદીઓ નં.૧ અને ૫ ક્યારેય મૂળ અરજદારો ન હતા અને તેમના નામો ઉમેરી શકાય તેમ ન હતા તથા અપનાવવામાં આવેલી

સમગ્ર પ્રક્રિયા કપટપૂર્ણ અને ટ્રેડ માર્ક્સ એક્ટ તથા ઇન્ડિયન પાર્ટનરશિપ એક્ટની જોગવાઈઓની વિરુદ્ધ છે, એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે તારીખ ૧.૧.૨૦૦૩ ના રોજ અરજદારે પ્રતિવાદીઓ નં.૧, ૩ અને ૫ ના નામો સામે વાંધાઓ દાખલ કર્યા હતા અને આવી ફરિયાદના સંબંધમાં, અરજદારે રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સનો આશરો લેવાનો રહે છે અને સદર વિવાદને સિવિલ સ્યુટમાં સંકળાયેલા વિવાદ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી અને કોઈપણ સંજોગોમાં રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સે સ્યુટનો નિર્ણય ન આવે ત્યાં સુધી અરજી સ્થગિત રાખેલ છે.

૫.૫ સુધારા અરજીના ફકરા ૩ ની વિગતોનો સંદર્ભ આપતાં, એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સુધારા દ્વારા રેકર્ડ પર લાવવા માંગવામાં આવતી હકીકતો અંગે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ કોઈ વિવાદ ઉપસ્થિત કરવામાં આવ્યો નથી અને સ્યુટમાં એવો કોઈ મુદ્દો નથી જેના ન્યાયનિર્ણયની જરૂર હોય કે જેના માટે સુધારો મંજૂર કરવો જરૂરી હોય, આ સંજોગોમાં, સુધારાને સિવિલ સ્યુટમાં સંકળાયેલા વિવાદ સાથે કોઈ સંબંધ ન હોવાથી, સુધારા માટેની અરજી મંજૂર ન કરવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ સંપૂર્ણપણે યોગ્ય હતી.

૫.૬ કોર્ટનું ધ્યાન તારીખ ૧.૬.૧૯૯૮ ના ડીડ ઓફ રિટાયર્મેન્ટ ફ્રોમ પાર્ટનરશિપ તરફ એ દર્શાવવા માટે દોરવામાં આવ્યું હતું કે હસમુખભાઈ પટેલ અને પ્રવીણભાઈ પટેલ એપ્રિલ, ૧૯૯૮ ના ૧લા દિવસની અસરથી મેસર્સ

રામદેવ એક્સપોર્ટ્સની ભાગીદારીમાંથી નિવૃત્ત થયા હતા જે તમામ ભાગીદારો દ્વારા યોગ્ય રીતે સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું.

૬. પ્રત્યુત્તરમાં, અરજદાર તરફે વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી ડી. સી. દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળાઓ તરફે વિદ્વાન કાઉન્સેલે સુધારાના ગુણદોષ પર રજૂઆતો કરી હતી જે આ તબક્કે મુદ્દા અંગે અગાઉથી નિર્ણય કરવા સમાન ગણાશે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સુધારો મંજૂર કરવો જોઈએ કે કેમ તે નક્કી કરવાના હેતુ માટે, પરિણામ જોવું જરૂરી નથી. વિદ્વાન કાઉન્સેલના જણાવ્યા મુજબ, દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની અરજી પર વિચારણા કરતી વખતે, સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ હેઠળ ત્રણ માપદંડો સંતોષાવા જરૂરી છે, એટલે કે, જ્યારે વાદપત્ર દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યારે દસ્તાવેજો પ્રકાશમાં આવ્યા ન હતા. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ નો પેટા–નિયમ (૩) અરજદારના બચાવમાં આવે છે, એટલે કે, વાદપત્ર તે દસ્તાવેજો પર આધારિત ન હતું, જોકે, તે સમયે દસ્તાવેજો અસ્તિત્વમાં ન હતા. એવું વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૪) ને ધ્યાનમાં લેતાં, ઉલટતપાસમાં તેઓ જે આશ્ચર્યના તત્વના હકદાર છે તે ખોવાઈ ન જાય તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે અરજદાર દ્વારા અગાઉના તબક્કે દસ્તાવેજો જાહેર કરવા જરૂરી ન હતા. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે જે દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે તે પ્રસ્તુત છે કારણ કે તે ૧૯૯૪ ની અરજીના સંબંધમાં રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સના રેકર્ડનો ભાગ છે જેના પર

પ્રતિવાદી નં.૧ પોતાના બચાવના સમર્થનમાં આધાર રાખી રહ્યા છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે કેસનું રેકર્ડ ટ્રેડમાર્કનો ભંગ કરવાનો પ્રતિવાદીનો ઈરાદો સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે અને જો દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની તથા સુધારા માટેની અરજીઓ મંજૂર કરવામાં નહીં આવે, તો છુપાવવામાં આવેલી હકીકત ક્યારેય પ્રકાશમાં આવશે નહીં. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે ઉપરોક્ત રજૂઆતો પર વિચારણા કરતી વખતે, એ તપાસવું જરૂરી છે કે સામા પક્ષને શું પ્રતિકૂળ અસર થાય છે અને દસ્તાવેજો પ્રસ્તુત છે કે નહીં. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી સામા પક્ષને પ્રતિકૂળ અસરનો સંબંધ છે, સંપૂર્ણ નિષ્પક્ષતાથી, પ્રતિવાદીઓએ રેકર્ડ પર તે તમામ દસ્તાવેજો રજૂ કરવા જોઈતા હતા કે જેની તેઓને જાણ હતી જેથી કોર્ટ સમક્ષ સંપૂર્ણ ચિત્ર સ્પષ્ટ થાય. પ્રતિવાદીના વર્તન તરફ કોર્ટનું ધ્યાન એ હકીકત તરફ દોરીને નિર્દેશ કરવા માટે તારીખ ૧૧.૭.૧૯૯૪ ના દસ્તાવેજ ફોર્મ ટીએમ–૧ (પાન નં. ૨૩૬) નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો કે નામો બદલવા માટેનો કોઈ હુકમ પસાર થયા વિના, હસમુખભાઈ અને પ્રવીણભાઈના નામો રદ કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમના સ્થાને સામાવાળાઓ નં.૧ અને ૫ ના નામો દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલી યાદીમાં વર્ષ ૧૯૯૪ માં કરાયેલ સુધારો સમાવિષ્ટ નથી અને તેથી, તે સંબંધમાં સાક્ષીનું ખંડન કરવું જરૂરી છે. એ દર્શાવવા માટે ટ્રેડ માર્ક્સ રજિસ્ટ્રી દ્વારા અરજદારને સંબોધવામાં આવેલ તારીખ ૧૧.૨.૨૦૦૨ ના પત્રવ્યવહારનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો

કે સહ–અરજદાર તરીકે હસમુખભાઈનું નામ રદ કરવામાં આવ્યું હોવાનું દર્શાવવા માટે કશું નથી. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે જો દસ્તાવેજોને રેકર્ડ પર લાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવે અને સુધારા અરજી મંજૂર કરવામાં આવે તો આ તમામ બાબતો પ્રકાશમાં આવશે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે જો બંને અરજીઓ મંજૂર કરવામાં આવે, તો સામાવાળા–પ્રતિવાદી દ્વારા છુપાવવામાં આવેલી હકીકત બહાર આવશે તે સિવાય કોઈ પ્રતિકૂળ અસર થશે નહીં. તેથી, એવો ભારપૂર્વક આગ્રહ રાખવામાં આવ્યો હતો કે સાચી હકીકતો રેકર્ડ પર લાવવા માટે સુધારા અરજી તેમજ દસ્તાવેજો રજૂ કરવા જરૂરી હોવાથી અને આ તબક્કે આવી અરજીઓ મંજૂર કરવા સામે કોઈ બાધ ન હોવાથી, અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજીઓ મંજૂર કરીને પિટિશનો મંજૂર કરવી જરૂરી છે.

૭. હરીફ રજૂઆતોના ગુણદોષ પર વિચારણા કરતાં પહેલાં, ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજીઓની વિગતોનો સંદર્ભ આપવો પ્રસ્તુત રહેશે. આંક ૯૭૭ પરની અરજીનું અવલોકન દર્શાવે છે કે તેમાં જણાવેલા કારણો એવા છે કે દસ્તાવેજોને લગતી હકીકતો કેસની હકીકતો સાથે પ્રસ્તુત છે અને કેસમાં ઉપસ્થિત કરાયેલા વિવાદો પર પૂરતો પ્રકાશ પાડશે. કે રેકર્ડ કોર્ટને પક્ષકારોની સંબંધિત રજૂઆતોનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે સમર્થ બનાવશે અને પ્રતિવાદી નં.૧ દ્વારા કરવામાં આવેલા નિવેદનોનું ખંડન કરવા અથવા સમર્થન કરવા માટે પ્રતિવાદીઓના સાક્ષીની ઉલટતપાસ માટે પણ રેકર્ડ જરૂરી છે. જ્યાં સુધી વાદપત્રમાં સુધારા માટે સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ હેઠળ કરવામાં

આવેલી આંક ૯૭૯ પરની અરજીનો સંબંધ છે, વાદીનો કેસ એવો છે કે પ્રતિવાદીઓ નં.૧ અને ૫ ક્યારેય મૂળ અરજદારો ન હતા અને તેમના નામ ઉમેરી શકાય તેમ ન હતા તથા અપનાવવામાં આવેલી સમગ્ર પ્રક્રિયા કપટપૂર્ણ અને ધ ટ્રેડ માર્ક્સ એક્ટ તથા ધ ઈન્ડિયન પાર્ટનરશિપ એક્ટની જોગવાઈઓની વિરુદ્ધ છે. વાદી ટ્રેડમાર્ક નં. ૪૪૭૭૦૦ અને પરિણામે ટ્રેડ નામ 'રામદેવ' ના રજિસ્ટર્ડ માલિક છે અને સદર ટ્રેડમાર્ક તથા ટ્રેડ નામનો ભંગ કરવાના કોઈપણ પ્રયાસને અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તેના આવશ્યક લક્ષણની નકલ કરતો અથવા તેના સમાન કોઈપણ ટ્રેડમાર્ક રજિસ્ટર કરાવવાના કોઈપણ પ્રયાસોને સ્યુટમાં અરજ કર્યા મુજબ અટકાવવા જરૂરી છે.

૮. જ્યાં સુધી સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ હેઠળ વાદપત્રમાં સુધારાનો સંબંધ છે, કોર્ટ માટે કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે કોઈપણ પક્ષકારને તેના પ્લીડિંગ્સમાં એવી રીતે અને એવી શરતો પર ફેરફાર કરવાની અથવા સુધારો કરવાની મંજૂરી આપવી માન્ય છે જે ન્યાયી હોય. પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના વાસ્તવિક પ્રશ્નોનો નિર્ણય કરવાના હેતુ માટે જરૂરી હોય તેવા સુધારાઓ અંગે, જોગવાઈ આદેશ કરે છે કે આવા તમામ સુધારાઓ કરવા જોઈશે. આમ, નિયમ ૧૭ બે ભાગમાં છે. પ્રથમ ભાગ વિવેકાધીન છે અને જણાવે છે કે કોર્ટ કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે કોઈપણ પક્ષકારને તેના પ્લીડિંગમાં સુધારો કરવાની અથવા ફેરફાર કરવાની મંજૂરી આપી શકે છે, જ્યારે બીજો ભાગ ફરજિયાત છે, અને જણાવે છે કે જો પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના વાસ્તવિક

પ્રશ્નોનો નિર્ણય કરવા માટે સુધારો જરૂરી હોય તો તે કરવો જોઈશે. સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ ના બીજા ભાગનો આદેશ તેના પરંતુક દ્વારા મર્યાદિત છે જે એવી જોગવાઈ કરે છે કે ટ્રાયલ શરૂ થયા પછી સુધારા માટેની કોઈપણ અરજી મંજૂર કરવામાં આવશે નહીં સિવાય કે કોર્ટ એવા તારણ પર આવે કે યોગ્ય તકેદારી રાખવા છતાં, પક્ષકાર ટ્રાયલ શરૂ થાય તે પહેલાં આ બાબત રજૂ કરી શક્યો ન હોત. જોકે, હાલના કેસની હકીકતોમાં, સ્યુટ સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ માં પરંતુક ઉમેરાયા પહેલાંના સમયગાળાને લગતો હોવાથી, સ્ટેટ બેંક ઓફ હૈદરાબાદ વિરુદ્ધ ટાઉન મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પ્રસ્થાપિત કાયદાના પ્રકાશમાં, સદર પરંતુક લાગુ પડશે નહીં અને તેથી, અરજદાર માટે એ પ્રસ્થાપિત કરવું જરૂરી નથી કે યોગ્ય તકેદારી રાખવા છતાં, તેઓ ટ્રાયલ શરૂ થાય તે પહેલાં આ બાબત રજૂ કરી શક્યા ન હોત.

૯. જ્યાં સુધી વાદપત્રમાં સુધારા માટેની અરજીનો સંબંધ છે, વાદગ્રસ્ત હુકમ પરથી જોઈ શકાય છે તેમ, ટ્રાયલ કોર્ટે હકીકત તરીકે એવું તારણ આપ્યું છે કે સુધારા દ્વારા રેકર્ડ પર લાવવા માંગવામાં આવતી હકીકતોની અરજદારને છેક વર્ષ ૨૦૦૭ માં જાણ હતી, અને કોઈપણ સંજોગોમાં, જ્યારે તારીખ ૨૭.૧૨.૨૦૧૨ ના રોજ સરતપાસનું સોગંદનામું રજૂ કરવામાં આવ્યું ત્યારે આવી હકીકતો તેઓની જાણમાં હતી અને તેમ છતાં લગભગ બે વર્ષના વિલંબ પછી તારીખ ૧૦.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ સુધારો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. વધુ મહત્વની બાબત એ છે કે, ટ્રાયલ કોર્ટે વધુમાં એવું તારણ આપ્યું છે કે સુધારાને સ્યુટમાં

સંકળાયેલા વાસ્તવિક વિવાદ સાથે કોઈ સંબંધ નથી અને સ્યુટમાં સંકળાયેલા વાસ્તવિક વિવાદનો નિર્ણય કરવા માટે સુધારો જરૂરી નથી. ટ્રાયલ કોર્ટનો વધુમાં એવો મત હતો કે જો પ્રતિવાદીએ ટ્રેડ માર્ક્સ સત્તામંડળ સમક્ષ જણાવેલી હકીકતોથી વિપરીત હકીકતોનું પ્લીડિંગ કર્યું હોય, તો તેનું નિરાકરણ સદર સત્તામંડળ સમક્ષ છે. ઉપરાંત, જો સુધારો મંજૂર કરવામાં આવે તો પણ, કોઈ ઉપયોગી હેતુ સરશે નહીં કારણ કે સુધારા દ્વારા રેકર્ડ પર લાવવા માંગવામાં આવતી હકીકતોના સંબંધમાં કોઈ અનુરૂપ અરજ કરવામાં આવી નથી. આમ, ટ્રાયલ કોર્ટે સુધારા માટેની અરજી બે કારણોસર નામંજૂર કરી છે: પ્રથમ, કે તેને સ્યુટમાં સંકળાયેલા વાસ્તવિક વિવાદ સાથે કોઈ સંબંધ નથી અને સ્યુટમાં સંકળાયેલા વાસ્તવિક વિવાદનો નિર્ણય કરવા માટે તે જરૂરી નથી; અને બીજું, એ કારણોસર કે તે વિલંબિત છે. જ્યાં સુધી બીજા કારણનો સંબંધ છે, એટલે કે, સુધારા માટેની અરજ વિલંબિત છે, ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ માં પરંતુક ઉમેરાયા પહેલાં દાખલ કરાયેલા કેસોમાં, જો સુધારો વિલંબિત હોય તો પણ, તે મંજૂર કરી શકાય છે. હવે એ સારી રીતે પ્રસ્થાપિત થયેલ છે કે સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ હેઠળ, કોર્ટને જે ન્યાયી અને યોગ્ય લાગે તેવી રીતે અને તેવી શરતો પર પક્ષકારને પ્લીડિંગ્સમાં સુધારો કરવાની મંજૂરી આપવા માટે કોર્ટને વ્યાપક સત્તાઓ અને અનિયંત્રિત વિવેકાધીન સત્તા આપવામાં આવી છે. જો વાદપત્રમાં સુધારા માટેની આવી અરજી વિલંબથી દાખલ કરવામાં આવી હોય તો પણ, જો પક્ષકારો વચ્ચેના વાસ્તવિક વિવાદનો

નિર્ણય કરવા માટે તે જરૂરી જણાતો હોય તો આવા વિલંબિત સુધારાનો ઈનકાર કરી શકાય નહીં. સમાનતા જાળવવા માટે, આવો સુધારો ખર્ચની ચુકવણી પર મંજૂર કરી શકાય છે. તેથી, સદર કોડના ઓર્ડર ૬ ના નિયમ ૧૭ માં પરંતુક ઉમેરાયા પહેલાં સ્યુટ દાખલ કરવામાં આવ્યો હોય તેવા કેસમાં સુધારા માટેની અરજી કરવામાં માત્ર વિલંબ અને ગફલત એ સુધારો નામંજૂર કરવાનું કારણ બની શકે નહીં. જોકે, ત્યારબાદ જે પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવાનો રહે છે તે એ છે કે શું સુધારો મંજૂર કરવાથી પક્ષકારો વચ્ચેના વાસ્તવિક વિવાદનું નિરાકરણ લાવી શકાય તેમ છે કે કેમ.

૧૦. આ તબક્કે, આંક ૯૭૯ પરની અરજીની વિગતોનો સંદર્ભ આપવો યોગ્ય રહેશે. તેનો પ્રથમ ફકરો પ્રતિવાદી નં.૧ દ્વારા રજૂ કરાયેલી સરતપાસની વિગતોનો સંદર્ભ આપે છે. અરજીમાં વધુમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદીઓ નં.૧ અને ૫ ક્યારેય મૂળ અરજદારો ન હતા અને તેમના નામો ઉમેરી શકાય તેમ ન હતા તથા અપનાવવામાં આવેલી સમગ્ર પ્રક્રિયા કપટપૂર્ણ અને ધ ટ્રેડ માર્ક્સ એક્ટ તથા ધ ઈન્ડિયન પાર્ટનરશિપ એક્ટની જોગવાઈઓની વિરુદ્ધ છે. વાદી ટ્રેડમાર્ક નં. ૪૪૭૭૦૦ અને પરિણામે, ટ્રેડ નામ 'રામદેવ' ના રજિસ્ટર્ડ માલિક છે અને સદર ટ્રેડમાર્ક તથા ટ્રેડ નામનો ભંગ કરવાના કોઈપણ પ્રયાસને અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તેના આવશ્યક લક્ષણની નકલ કરતો અથવા તેના સમાન કોઈપણ ટ્રેડમાર્ક રજિસ્ટર કરાવવાના કોઈપણ પ્રયાસોને સ્યુટમાં અરજ કર્યા મુજબ અટકાવવા જરૂરી છે. આ સંબંધમાં, અરજીના ફકરા ૩(૩) ની

વિગતો પરથી, એ સ્પષ્ટ છે કે વાદીએ તારીખ ૧.૧.૨૦૦૩ ના રોજ પોતાનો વાંધો દાખલ કર્યો હતો અને પ્રતિવાદીઓ નં.૧, ૩ અને ૫ એ તારીખ ૭.૧૧.૨૦૦૩ ના રોજ પોતાનું વળતું નિવેદન દાખલ કર્યું હતું, તેથી, વાદી પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તેમના નામો દાખલ કરવા માટે કરાયેલી અરજીથી વાકેફ હતા. વાદીનો કેસ એવો છે કે તેઓ કલ્પના પણ કરી શક્યા ન હોત કે પ્રતિવાદીઓએ મૂળ અરજદારોના નામો બદલીને પોતાના નામો દાખલ કરાવી લીધા હતા જેની વાદીને ત્યારે જાણ થઈ જ્યારે તેઓને રેકર્ડની પ્રમાણિત નકલો મળી. વધુમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ટ્રેડમાર્ક હજુ રજિસ્ટર થયો નથી. પ્રતિવાદીઓ તરફે વિદ્વાન કાઉન્સેલે જણાવ્યું છે કે અરજી નં. ૬૩૩૫૬૪ ને લગતી કાર્યવાહી સ્યુટનો ન્યાયનિર્ણય થાય ત્યાં સુધી સ્થગિત રાખવામાં આવી છે. તેથી, સમગ્ર બાબત જોતાં, એ સ્પષ્ટ છે કે આ પૈકીની કોઈપણ હકીકતને સ્યુટમાં સંકળાયેલા વિવાદ સાથે કોઈ પ્રસ્તુતતા નથી, કારણ કે આ કાર્યવાહી ગ્લોબમાં રામદેવ લોગોના રજિસ્ટ્રેશન માટે કરાયેલી અરજીને લગતી છે, જે કાર્યવાહી સ્યુટનો નિર્ણય ન આવે ત્યાં સુધી સ્થગિત રાખવામાં આવી છે. તેથી સદર અરજીને લગતી હકીકતોને સ્યુટમાં સંકળાયેલા વિવાદ સાથે કોઈ સંબંધ નથી જે વાદીના ટ્રેડમાર્કને લગતો છે. સુધારા દ્વારા રેકર્ડ પર લાવવા માંગવામાં આવતી હકીકતો અંગે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ કોઈ વિવાદ નથી અને સ્યુટમાં એવો કોઈ મુદ્દો ઘડવામાં આવ્યો હોવાનું જણાતું નથી જેના સંબંધમાં સુધારો મંજૂર કરવો જરૂરી હોય. વાદગ્રસ્ત હુકમનું અવલોકન દર્શાવે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે સ્પષ્ટ તારણ નોંધ્યું છે કે

સુધારાને સ્યુટમાં સંકળાયેલા વિવાદ સાથે કોઈ સંબંધ નથી. જ્યાં સુધી અરજી નં. ૬૩૩૫૬૪ ના સંબંધમાં રજિસ્ટ્રાર ઓફ ટ્રેડ માર્ક્સ સમક્ષની કાર્યવાહીનો સંબંધ છે, જો તેમાં કોઈ ગેરરીતિ હોય અથવા તેનાથી કોઈપણ રીતે વાદીના ટ્રેડમાર્કનો ભંગ થવાની શક્યતા હોય, તો વાદી તે કાર્યવાહીમાં તેની સામે વાંધો ઉઠાવી શકે છે. જોકે, ટ્રાયલ કોર્ટે ઠરાવ્યા મુજબ, જ્યાં સુધી હાલના કેસનો સંબંધ છે તેને કોઈ સંબંધ નથી. કોઈપણ સંજોગોમાં, સામાવાળા તરફે વિદ્વાન કાઉન્સેલે દર્શાવ્યા મુજબ, સ્યુટ પડતર હોવાના કારણે તે કાર્યવાહી સ્થગિત રાખવામાં આવી છે. તેથી, જો અરજદાર સફળ થશે, તો તેના પરિણામો આવશે. આ સંજોગોમાં, જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટે વાદગ્રસ્ત હુકમમાં નોંધેલા કારણોસર પોતાના વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરીને સુધારા અરજી મંજૂર કરી નથી, ત્યારે આવા વિવેકાધિકારના ઉપયોગમાં કોઈ ગંભીર ગેરરીતિના અભાવે, સમાન હકીકતો પર જુદો મત લેવો શક્ય હોય તો પણ, આ કોર્ટ સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને દખલગીરી કરશે નહીં. આ કોર્ટના મત મુજબ, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા એ તારણોના પ્રકાશમાં કે સુધારાને સ્યુટમાં સંકળાયેલા વિવાદ સાથે કોઈ સંબંધ નથી, એમ કહેવું શક્ય નથી કે વાદગ્રસ્ત હુકમમાં કોઈ એવી ગંભીર ગેરરીતિ છે કે જેથી આ કોર્ટ દ્વારા દખલગીરી કરવી જરૂરી બને.

૧૧. જ્યાં સુધી આંક ૯૭૭ પર દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે કરવામાં આવેલી અરજીનો સંબંધ છે તે પૂરતા વાદગ્રસ્ત હુકમના ગુણદોષ પર વિચારણા કરતાં પહેલાં, પ્રસ્તુત વૈધાનિક જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપવો યોગ્ય રહેશે.

૧૨. સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ ટ્રાયલમાં દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની બાબત સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪, ઓર્ડર ૮ ના નિયમ ૧એ અને ઓર્ડર ૧૩ ના નિયમ ૧ દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે.

૧૩. સદર કોડના ઓર્ડર ૭ નો નિયમ ૧૪ વાદી જેના પર દાવો કરે છે અથવા આધાર રાખે છે તે દસ્તાવેજો રજૂ કરવા અંગે જોગવાઈ કરે છે અને તે નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:-

"૧૪. વાદી જેના પર દાવો કરે છે અથવા આધાર રાખે છે તે દસ્તાવેજ રજૂ કરવા બાબત.

(૧) જ્યાં વાદી પોતાના દાવાના સમર્થનમાં પોતાના કબજા અથવા સત્તા હેઠળના કોઈ દસ્તાવેજ પર દાવો કરે છે અથવા આધાર રાખે છે, ત્યારે તેણે તેવા દસ્તાવેજો યાદીમાં દાખલ કરવા જોઈશે, અને જ્યારે તેના દ્વારા વાદપત્ર રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે કોર્ટમાં તે રજૂ કરવા જોઈશે અને તે જ સમયે વાદપત્ર સાથે ફાઇલ કરવા માટે દસ્તાવેજ અને તેની નકલ આપવી જોઈશે.

(૨) જ્યાં આવો કોઈપણ દસ્તાવેજ વાદીના કબજા અથવા સત્તા હેઠળ ન હોય, ત્યારે તેણે, જ્યાં શક્ય હોય ત્યાં, તે કોના કબજા અથવા સત્તા હેઠળ છે તે જણાવવું જોઈશે.

(૩) જે દસ્તાવેજ જ્યારે વાદપત્ર રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે વાદી દ્વારા કોર્ટમાં રજૂ કરવો જોઈતો હતો, અથવા વાદપત્ર સાથે ઉમેરવા કે જોડાણ કરવા માટેની યાદીમાં દાખલ કરવો જોઈતો હતો પરંતુ તે મુજબ રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી અથવા દાખલ કરવામાં આવ્યો નથી, તે કોર્ટની મંજૂરી વિના, સ્યુટની સુનાવણી વખતે તેના વતી પુરાવામાં સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.

(૪) આ નિયમમાંની કોઈપણ બાબત વાદીના સાક્ષીઓની ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરાયેલા, અથવા સાક્ષીને માત્ર તેની યાદદાહસ્ત તાજી કરવા માટે સોંપવામાં આવેલા દસ્તાવેજને લાગુ પડશે નહીં."

૧૪. સદર કોડના ઓર્ડર ૮ નો નિયમ ૧એ પ્રતિવાદી દ્વારા જેના પર દાદનો દાવો કરવામાં આવ્યો હોય અથવા આધાર રાખવામાં આવ્યો હોય તે દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની ફરજ અંગે જોગવાઈ કરે છે અને તે નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

"૧એ. પ્રતિવાદી દ્વારા જેના પર દાદનો દાવો કરવામાં આવ્યો હોય અથવા આધાર રાખવામાં આવ્યો હોય તે દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની તેની ફરજ.

(૧) જ્યાં પ્રતિવાદી પોતાના બચાવ અથવા સેટ–ઓફ કે વળતા–દાવાના સમર્થનમાં પોતાના કબજા અથવા સત્તા હેઠળના કોઈ દસ્તાવેજ પર પોતાનો બચાવ આધારિત રાખે છે અથવા આધાર રાખે છે, ત્યારે તેણે તેવો દસ્તાવેજ યાદીમાં દાખલ કરવો જોઈશે, અને જ્યારે તેના દ્વારા લેખિત જવાબ રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે કોર્ટમાં તે રજૂ કરવો જોઈશે અને તે જ સમયે, લેખિત જવાબ સાથે ફાઈલ કરવા માટે દસ્તાવેજ અને તેની નકલ આપવી જોઈશે.

(૨) જ્યાં આવો કોઈપણ દસ્તાવેજ પ્રતિવાદીના કબજા અથવા સત્તા હેઠળ ન હોય, ત્યારે તેણે, જ્યાં શક્ય હોય ત્યાં, તે કોના કબજા અથવા સત્તા હેઠળ છે તે જણાવવું જોઈશે.

(૩) જે દસ્તાવેજ આ નિયમ હેઠળ પ્રતિવાદી દ્વારા કોર્ટમાં રજૂ કરવો જોઈતો હતો, પરંતુ, તે રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી તે કોર્ટની મંજૂરી વિના, સ્યુટની સુનાવણી વખતે તેના વતી પુરાવામાં સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.

(૪) આ નિયમમાંની કોઈપણ બાબત નીચેના દસ્તાવેજોને લાગુ પડશે નહીં.–

(એ) વાદીના સાક્ષીઓની ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરાયેલા, અથવા

(બી) સાક્ષીને માત્ર તેની યાદદાહસ્ત તાજી કરવા માટે સોંપવામાં આવેલા."

૧૫. સદર કોડના ઓર્ડર ૧૩ નો નિયમ ૧ જેનું શીર્ષક "મુદ્દાઓ નક્કી થતાં પહેલાં અથવા તે સમયે મૂળ દસ્તાવેજો રજૂ કરવા બાબત" છે તે નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:–

"૧. મુદ્દાઓ નક્કી થતાં પહેલાં અથવા તે સમયે મૂળ દસ્તાવેજો રજૂ કરવા બાબત

(૧) પક્ષકારો અથવા તેમના પ્લીડરે મુદ્દાઓ નક્કી થતાં પહેલાં અથવા તે સમયે, જેઓની નકલો વાદપત્ર અથવા લેખિત જવાબ સાથે ફાઈલ કરવામાં આવી હોય તેવા તમામ દસ્તાવેજી પુરાવા અસલમાં રજૂ કરવા જોઈશે.

(૨) કોર્ટ તે રીતે રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો સ્વીકારશે :

પરંતુક એ કે તેની સાથે હાઈકોર્ટ નિર્દેશ કરે તેવા ફોર્મમાં તૈયાર કરાયેલી તેની ચોક્કસ યાદી હોવી જોઈએ.

(૩) પેટા–નિયમ (૧) માંની કોઈપણ બાબત નીચેના દસ્તાવેજોને લાગુ પડશે નહીં–

(એ) સામા પક્ષના સાક્ષીઓની ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરાયેલા; અથવા

(બી) સાક્ષીને માત્ર તેની યાદદાહસ્ત તાજી કરવા માટે સોંપવામાં આવેલા."

૧૬. સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના સાદા વાંચન પરથી, એ સ્પષ્ટ છે કે તેના પેટા–નિયમ (૧) હેઠળ જ્યાં વાદી પોતાના દાવાના સમર્થનમાં પોતાના કબજા અથવા સત્તા હેઠળના કોઈ દસ્તાવેજ પર દાવો કરે છે અથવા આધાર રાખે છે, ત્યારે તેણે તેવા દસ્તાવેજો યાદીમાં દાખલ કરવા જરૂરી છે, અને જ્યારે તેના દ્વારા વાદપત્ર રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે કોર્ટમાં તે રજૂ કરવા જરૂરી છે. જ્યાં આવો દસ્તાવેજ વાદીના કબજા અથવા સત્તા હેઠળ ન હોય, ત્યારે ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૨) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતાં, વાદીએ, જ્યાં શક્ય હોય ત્યાં, તે કોના કબજા અથવા સત્તા હેઠળ છે તે જણાવવું જરૂરી છે. અન્ય દસ્તાવેજોના સંબંધમાં, જે જ્યારે વાદપત્ર રજૂ કરવામાં આવ્યું ત્યારે વાદી દ્વારા કોર્ટમાં રજૂ કરવા જોઈતા હતા, અથવા વાદપત્ર સાથે ઉમેરવા કે જોડાણ કરવા માટેની યાદીમાં દાખલ કરવા જોઈતા હતા પરંતુ રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી અથવા દાખલ કરવામાં આવ્યા નથી, ત્યારે નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૩) ની રૂએ, સ્યુટની સુનાવણી વખતે વાદીના વતી આવા દસ્તાવેજ પુરાવામાં સ્વીકારવાના હેતુ માટે વાદીને કોર્ટની મંજૂરી જરૂરી છે. નિયમ ૧૪ નો પેટા–નિયમ (૪) જોગવાઈ કરે છે કે આ નિયમમાંની કોઈપણ બાબત વાદીના સાક્ષીઓની

ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરાયેલા, અથવા સાક્ષીને માત્ર તેની યાદદાહસ્ત તાજી કરવા માટે સોંપવામાં આવેલા દસ્તાવેજને લાગુ પડશે નહીં.

૧૭. પ્રસ્થાપિત કાયદાકીય સ્થિતિ એ છે કે જે દસ્તાવેજો કોર્ટની મંજૂરી વિના ફાઇલ કરી શકાતા નથી તેના સંબંધમાં, જ્યાં દસ્તાવેજો નિઃશંક વિશ્વસનીયતા ધરાવતા સત્તાવાર રેકર્ડ હોય, જે કોર્ટને તેની સમક્ષના મુદ્દાઓનો સાચો નિર્ણય કરવામાં મદદ કરી શકે તેમ હોય, ત્યાં સામાન્ય રીતે મંજૂરીનો ઇનકાર કરવો જોઈએ નહીં. જોકે, જ્યારે વિલંબિત તબક્કે જાહેર દસ્તાવેજો સ્વીકારવાની બાબત હોય ત્યારે ટ્રાયલ કોર્ટ પાસે કોઈ વિવેકાધિકાર રહેતો નથી તેવો આનો અર્થ થતો નથી. કોર્ટને આવો વિવેકાધિકાર પ્રાપ્ત છે, જેનો ઉપયોગ દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોના આધારે કરવાનો રહે છે.

૧૮. બિલા જગન મોહન રેડ્ડી વિરુદ્ધ બિલા સંજીવા રેડ્ડી (ઉપર મુજબ), જેના પર અરજદાર તરફે વિદ્વાન કાઉન્સેલ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, તેમાં સુપ્રીમ કોર્ટ એવા કેસ પર વિચારણા કરી રહી હતી જ્યાં દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટેની અરજી દાખલ કરવામાં વિલંબ થયો હતો અને અરજી દલીલોના તબક્કે દાખલ કરવામાં આવી હોવાના કારણોસર ટ્રાયલ કોર્ટે અરજી મંજૂર કરી ન હતી. સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

> "એ પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે, જો દસ્તાવેજો વિવાદમાં રહેલા વાસ્તવિક મુદ્દાનો નિર્ણય કરવા માટે પ્રસ્તુત જણાય, અને જ્યારે કોર્ટને એમ

લાગે કે ન્યાયના હિતમાં દસ્તાવેજો સ્વીકારવા જરૂરી છે, ત્યારે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૪૧, નિયમ ૨૭ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને અપીલ કોર્ટ દસ્તાવેજો સ્વીકારશે અને તેની અસર ધ્યાનમાં લેશે. જ્યારે આવી સ્થિતિ હોય, ત્યારે જ્યારે દલીલો પૂર્ણ થાય તે પહેલાં ટ્રાયલ કોર્ટમાં દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવે, ત્યારે સામાન્ય રીતે તેઓને સ્વીકારી શકાય; તેમને સાબિત કરવાની અને જો કોઈ ખંડન હોય તો તેની તક આપી શકાય તથા વિવાદમાં ઉપસ્થિત થતા મુદ્દાઓનો નિર્ણય કરવામાં તેમની પ્રસ્તુતતા અને તેમની જે અસર થઈ શકે તે ધ્યાનમાં લઈ શકાય. આ સંજોગોમાં, વિલંબ માફ કરવાનો અને દસ્તાવેજો સ્વીકારવાનો ઈનકાર કરવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ યોગ્ય ન હતી. હાઈકોર્ટે પણ આ સંબંધમાં સાચા દ્રષ્ટિકોણથી અસરો ધ્યાનમાં ન લઈને સમાન ભૂલ કરી હતી. તે મુજબ હુકમો રદ કરવામાં આવે છે અને દસ્તાવેજો ફાઈલ કરવામાં થયેલ વિલંબ માફ કરવામાં આવે છે. ટ્રાયલ કોર્ટને નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે દસ્તાવેજો સ્વીકારે, પક્ષકારોને દસ્તાવેજો સાબિત કરવાની તક આપે અને જો જરૂરી હોય તો, સામાવાળાને તેનું ખંડન કરવાની તક આપે અને પછી કાયદા મુજબ રેફરન્સનો નિકાલ કરે."

૧૯. આંક ૯૭૭ પરની અરજીનું અવલોકન દર્શાવે છે કે દસ્તાવેજો રેકર્ડ પર રજૂ કરવા માટે જણાવેલા કારણો એવા છે કે દસ્તાવેજોને લગતી હકીકતો કેસની

હકીકતો સાથે પ્રસ્તુત છે અને કેસમાં ઉપસ્થિત કરાયેલા વિવાદો પર પૂરતો પ્રકાશ પાડશે. કે રેકર્ડ કોર્ટને પક્ષકારોની સંબંધિત રજૂઆતોનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે સમર્થ બનાવશે અને પ્રતિવાદી નં.૧ દ્વારા કરવામાં આવેલા નિવેદનોનું ખંડન કરવા અથવા સમર્થન કરવા માટે પ્રતિવાદીના સાક્ષીની ઉલટતપાસ માટે પણ રેકર્ડ જરૂરી છે. જોકે, એ નોંધવું પ્રસ્તુત રહેશે કે સમગ્ર અરજીમાં, આટલા નોંધપત્ર વિલંબ પછી રેકર્ડ પર આવા દસ્તાવેજો શા માટે રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે તે અંગે એક શબ્દ પણ જણાવવામાં આવ્યો નથી. આ કોર્ટ સમક્ષ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે દસ્તાવેજો અગાઉ રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા જેથી એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે વાદી ઉલટતપાસમાં આશ્ચર્યના જે તત્વના હકદાર છે, તે ખોવાઈ ન જાય. સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૪) પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે જે એવી જોગવાઈ કરે છે કે તે નિયમમાંની કોઈપણ બાબત વાદીના સાક્ષીની ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરાયેલા, અથવા સાક્ષીને માત્ર તેની યાદદાહસ્ત તાજી કરવા માટે સોંપવામાં આવેલા દસ્તાવેજોને લાગુ પડશે નહીં. જોકે નિયમમાં વપરાયેલ શબ્દપ્રયોગ "વાદીના સાક્ષી" છે, તેમ છતાં સુપ્રીમ કોર્ટે સાલેમ એડવોકેટ્સ બાર એસોસિએશન, તમિલનાડુ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, એ.આઇ.આર. ૨૦૦૫ એસ.સી. ૩૩૫૫ માં ઠરાવ્યું છે કે તેને "પ્રતિવાદીના સાક્ષી" તરીકે વાંચવાનો રહેશે. તેથી, સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૪) ને ધ્યાનમાં લેતાં, તે નિયમમાંની કોઈપણ બાબત પ્રતિવાદીના સાક્ષીની ઉલટતપાસ માટે રજૂ

કરાયેલા દસ્તાવેજોને લાગુ પડશે નહીં. પરિણામે, જો દસ્તાવેજ પ્રતિવાદીના સાક્ષીની ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરવામાં આવે તો નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૩) ની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે નહીં અને આવા દસ્તાવેજ રજૂ કરવા માટે કોર્ટની મંજૂરી મેળવવી જરૂરી રહેશે નહીં. પરંતુ તે કિસ્સામાં, આવા દસ્તાવેજનો ઉપયોગ માત્ર આવી ઉલટતપાસના હેતુ માટે જ કરવાનો રહે છે અને તેને અગાઉથી રજૂ કરવો જરૂરી નથી તેમજ સાક્ષીની ઉલટતપાસના હેતુ માટે આવા દસ્તાવેજનો ઉપયોગ કરવા માટે કોર્ટની મંજૂરી મેળવવી પણ જરૂરી નથી. જો આશ્ચર્યનું તત્વ જાળવી રાખવાનું હોય, તો આવો દસ્તાવેજ ઉલટતપાસ સમયે જ રજૂ કરવાનો રહે છે ન કે તે પહેલાં, અન્યથા આશ્ચર્યનું તત્વ રજૂ કરવાનો મૂળ હેતુ જ નષ્ટ થઈ જાય છે.

૨૦. અરજદાર તરફે વિદ્વાન કાઉન્સેલે સુપ્રીમ કોર્ટ તેમજ હાઈકોર્ટોના વિવિધ ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે. સદર ચુકાદાઓનું અવલોકન કરતાં, એ સ્પષ્ટ છે કે તેઓ એવી જોગવાઈ કરે છે કે જો દસ્તાવેજો વિવાદમાં રહેલા વાસ્તવિક મુદ્દાનો નિર્ણય કરવા માટે પ્રસ્તુત જણાય, તો અપીલના તબક્કે પણ કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે તેને સ્વીકારી શકાય છે. જોકે, મહત્વની બાબત એ છે કે આવા દસ્તાવેજો વિવાદમાં રહેલા મુદ્દાનો નિર્ણય કરવા માટે જરૂરી હોવા જોઈએ. વાદીએ પ્રશ્નગત દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે કોર્ટની મંજૂરી માંગી હોવાથી, એવું સુરક્ષિત રીતે માની શકાય કે સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૩) હેઠળ અરજી કરવામાં આવી છે. આ કોર્ટના મત મુજબ, જો વાદીનો

ઈરાદો પ્રતિવાદીની ઉલટતપાસમાં તેમને આવા દસ્તાવેજો બતાવવાનો હોત, જેવી રજૂઆત અરજદાર તરફે વિદ્વાન કાઉન્સેલ દ્વારા કરવામાં આવી રહી છે, તો આવી અરજી દાખલ કરવાની કોઈ જરૂરિયાત ન હતી અને ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૪) ની જોગવાઈઓનો આશરો લઈને પ્રતિવાદીની ઉલટતપાસ દરમિયાન દસ્તાવેજો સીધી રીતે જ પ્રતિવાદી સમક્ષ રજૂ કરી શકાયા હોત. અરજી સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૩) સાથે સંબંધિત હોવાથી, વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતો મુખ્ય પ્રશ્ન એ છે કે શું આવા દસ્તાવેજો સ્યુટમાં વિવાદના મુદ્દાનો નિર્ણય કરવાના હેતુ માટે પ્રસ્તુત છે કે કેમ. જે દસ્તાવેજો રેકર્ડ પર લાવવાની માંગ કરવામાં આવી છે તેના સ્વરૂપનું અવલોકન કરતાં, જે તમામ પ્રતિવાદી નં.૮ કંપની દ્વારા કરવામાં આવેલ ટ્રેડમાર્કના રજિસ્ટ્રેશન માટેની અરજી નં. ૬૩૩૫૬૪ ને લગતા છે, તે સ્પષ્ટ છે કે આવા દસ્તાવેજોને સ્યુટમાં સંકળાયેલા વિવાદ સાથે કોઈ સીધો સંબંધ નથી. સ્યુટમાં કરાયેલી અરજો પ્રતિવાદીઓને વાદીની રજિસ્ટર્ડ ટ્રેડમાર્ક અરજી નં. ૪૪૭૭૦૦ અને નં. ૫૩૧૦૮૪, ૫૩૧૦૮૫, ૫૪૫૨૫૩, ૫૪૫૨૩૩, ૫૪૫૨૫૭ તથા ૫૪૫૨૫૮ ધરાવતા અન્ય માર્ક્સનો ભંગ કરતા રોકવા માટે અને કોઈપણ મસાલાઓના સંબંધમાં કોઈપણ રીતે 'રામદેવ' નામનો ઉપયોગ કરતા પ્રતિવાદીને રોકવા માટે છે. વાદીએ નુકસાની અને અન્ય આનુષંગિક દાદની પણ માંગ કરી છે. તેથી, જે દસ્તાવેજો રેકર્ડ પર લાવવાની માંગ કરવામાં આવી છે તે પ્રતિવાદી નં.૮ કંપની દ્વારા કરવામાં આવેલ અરજી નં. ૬૩૩૫૬૪ ની

કાર્યવાહીને લગતા છે. રેકર્ડ પરની સામગ્રીનું અવલોકન કર્યા બાદ, ટ્રાયલ કોર્ટ એવા તારણ પર આવી છે કે જે દસ્તાવેજો રેકર્ડ પર રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે તે વિવાદના મુદ્દાનો નિર્ણય કરવાના હેતુ માટે પ્રસ્તુત નથી. કેસના રેકર્ડનું અવલોકન કરતાં, એમ કહેવું શક્ય નથી કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલું તારણ કોઈપણ રીતે વિપરીત અથવા કેસના રેકર્ડથી વિરુદ્ધ છે.

૨૧. જે દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે તેને વિવાદના મુદ્દા સાથે કોઈ સંબંધ નથી તેવા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણના પ્રકાશમાં, એમ કહી શકાય નહીં કે દસ્તાવેજો રજૂ કરવાનો ઇનકાર કરવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા વાદગ્રસ્ત હુકમમાં કોઈ કાયદાકીય ભૂલ છે. જોકે, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, અરજદાર વતી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આવા દસ્તાવેજો સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા-નિયમ (૪) હેઠળ રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી જે જણાવે છે કે આ નિયમમાંની કોઈપણ બાબત વાદીના સાક્ષીની ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજને લાગુ પડશે નહીં. સમાન જોગવાઈ ઓર્ડર ૮ ના નિયમ ૧એ ના પેટા-નિયમ (૪) તેમજ સદર કોડના ઓર્ડર ૧૩ ના નિયમ ૧ ના પેટા-નિયમ (૩) માં પણ જોવા મળે છે. તેથી, પ્રતિવાદીના સાક્ષીની ઉલટતપાસના હેતુ માટે દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા-નિયમ (૧) અથવા પેટા-નિયમ (૩) નો આશરો લઈ શકાય નહીં. જોકે, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, જ્યાં સુધી સાક્ષીની ઉલટતપાસ માટે દસ્તાવેજો રજૂ કરવાનો સંબંધ છે, ટ્રાયલ કોર્ટની મંજૂરી

મેળવવી જરૂરી નથી તેમજ સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૩) હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ કોઈ અરજી કરવી પણ જરૂરી નથી.

૨૨. આ સંબંધમાં, અરજદારે સુરિન્દર કુમાર બજાજ વિરુદ્ધ શીલા રાની (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં દિલ્હી હાઇકોર્ટના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે ઓર્ડર ૭ નિયમ ૧૪(૩), ઓર્ડર ૮ નિયમ ૧એ(૪) અને ઓર્ડર ૧૩ નિયમ ૧(૩) એ તમામ જોગવાઈ કરે છે કે પ્લીડિંગ્સ સાથે અને/અથવા મુદ્દાઓ નક્કી થતાં પહેલાં દસ્તાવેજ ફાઇલ કરવાનો નિયમ એવા દસ્તાવેજોને લાગુ પડતો નથી કે જેનાથી સાક્ષીનો તેની ઉલટતપાસમાં સામનો કરાવી શકાય. કોર્ટનો વધુમાં એવો મત હતો કે જે દસ્તાવેજોથી સાક્ષીનો સામનો કરાવી શકાય તેના પર કોઈ મર્યાદા મૂકી શકાય નહીં.

૨૩. સુભાષ ચંદર વિરુદ્ધ શ્રી ભગવાન યાદવ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં દિલ્હી હાઇકોર્ટના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે જેમાં કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે ઓર્ડર ૭ નિયમ ૧૪(૪) અને ઓર્ડર ૮ નિયમ ૧એ(૪) તથા ઓર્ડર ૧૩ નિયમ ૧(૩) જોગવાઈ કરે છે કે પક્ષકારોને તેમના પ્લીડિંગ્સ સાથે અને/અથવા મુદ્દાઓ નક્કી થતાં પહેલાં દસ્તાવેજો ફાઇલ કરવાની ફરજ પાડતી જોગવાઈઓ સામા પક્ષના સાક્ષીઓની ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોને લાગુ પડતી નથી. તે જ અસરથી, ધ એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૪૫ પણ સાક્ષીઓ સમક્ષ દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની મંજૂરી આપે છે, જોકે તે એવી જોગવાઈ કરતી નથી કે આવા દસ્તાવેજો પહેલેથી જ કોર્ટ રેકર્ડ પર હોવા જોઈએ કે પ્રથમ વખત રજૂ

કરી/બતાવી શકાય છે. જોકે, સી.પી.સી. ની અસંદિગ્ધ જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતાં, એમ ઠરાવી શકાય નહીં કે ઉલટતપાસ દરમિયાન દસ્તાવેજ પ્રથમ વખત રજૂ કરી/બતાવી શકાય નહીં. કોર્ટે વધુમાં ઠરાવ્યું હતું કે ઓર્ડર ૭ નિયમ ૧૪(૪) અને ઓર્ડર ૮ નિયમ ૧એ(૪) તથા ઓર્ડર ૧૩ નિયમ ૧(૩) પાછળનો વૈધાનિક ઈરાદો આશ્ચર્યનું તત્વ જાળવવાની મંજૂરી આપવાનો જણાય છે, જે સાક્ષીઓની ઉલટતપાસમાં ખૂબ મહત્વનું છે. અસીલનો એવો મત હોઈ શકે છે કે જો તે જે દસ્તાવેજના આધારે સામાવાળાનો કેસ તોડી પાડવા માંગે છે તે પ્લીડિંગ્સ સાથે કે મુદ્દાઓ ઘડતાં પહેલાં કોર્ટ રેકર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવે, જેના પરિણામે સામાવાળાને જાણ થાય, તો સામાવાળા તેના જવાબો સાથે તૈયાર થઈને આવી શકે છે. તેનાથી વિપરીત, જો આશ્ચર્યના તત્વના કારણે દસ્તાવેજ બતાવવાની/રજૂ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો સામાવાળા અથવા સાક્ષી, સત્ય બોલી જઈ શકે છે. તે મુજબ અરજદાર વતી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આશ્ચર્યનું તત્વ જાળવી રાખવાના હેતુથી, સંબંધિત સમયે દસ્તાવેજો રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા.

૨૪. આ સંબંધમાં, ટી.એમ. મોહના વિરુદ્ધ કન્નન, એ.આઇ.આર. ૧૯૮૪ મદ્રાસ ૧૪ ના કેસમાં મદ્રાસ હાઈકોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપી શકાય છે, જેમાં કોર્ટે અવલોકન કર્યું છે કે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૮ નિયમ ૧ (૨) અને (૬), ઓર્ડર ૮ નિયમ ૮–એ (૧) અને (૩) તથા ઓર્ડર ૧૩ નિયમ ૨ (૨) ની જોગવાઈઓ પરથી જોઈ શકાય છે કે જે દરેક તબક્કે પ્રતિવાદીને દસ્તાવેજો રજૂ

કરવા જણાવવામાં આવે છે, ત્યાં વાદીના સાક્ષીઓની ઉલટતપાસ અથવા સામા પક્ષના સાક્ષીઓની ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોના સંબંધમાં અથવા સ્યુટ દાખલ થયા પછી વાદી દ્વારા ઉપસ્થિત કરાયેલા કેસના જવાબમાં અથવા યાદદાહસ્ત તાજી કરવાના હેતુથી રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોના સંબંધમાં હંમેશાં અપવાદ રાખવામાં આવે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ઓર્ડર ૮, નિયમ ૧(૨), ઓર્ડર ૮ નિયમ ૮એ(૧) હેઠળ પ્રતિવાદી દ્વારા અને સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૧૩ નિયમ ૧ હેઠળ બંને પક્ષકારો દ્વારા જે તબક્કે આધાર રાખવામાં આવેલા દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની ફરજ દર્શાવવામાં આવી છે, તે તમામ કિસ્સાઓમાં ઉલટતપાસ માટે રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોના સંબંધમાં તે ફરજ મુક્ત કરવામાં આવી છે. તેનો અર્થ એ થશે કે સ્યુટમાં વાદીના સાક્ષીઓનો સામનો કરાવતા પ્રતિવાદીએ, જેમ કે આ કેસમાં, યાદીમાં દસ્તાવેજ જાહેર કરવાની કે અગાઉના સમયમાં દસ્તાવેજ રજૂ કરવાની અથવા સામા પક્ષના સાક્ષીની ઉલટતપાસ દરમિયાન આવો દસ્તાવેજ રજૂ કરવા માટે કોર્ટની મંજૂરી માંગવાની કે મેળવવાની પણ જરૂર નથી. ઉલટતપાસના હેતુઓ માટે દસ્તાવેજ રજૂ કરવાનો લાભ વાદી અથવા પ્રતિવાદી બંને પૈકી કોઈપણ દ્વારા સામા પક્ષના સાક્ષીઓના સંબંધમાં લઈ શકાય છે. કોર્ટે, જુદી જુદી હાઇકોર્ટોના વિવિધ ચુકાદાઓનો સંદર્ભ આપ્યા બાદ અવલોકન કર્યું હતું કે સદર ચુકાદાઓ પરથી પણ, એ સ્પષ્ટ છે કે જ્યાં આધાર રાખવામાં આવેલ દસ્તાવેજ સાક્ષીની ઉલટતપાસ દરમિયાન તેની સમક્ષ રજૂ કરવાનો ઈરાદો હોય, ત્યાં આવો દસ્તાવેજ અગાઉથી જાહેર કરવો

જરૂરી નથી અથવા ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષીઓ સમક્ષ તે રીતે દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે કોર્ટની મંજૂરી મેળવવી જરૂરી નથી.

૨૫. આ કોર્ટના મત મુજબ, જો અરજદાર આશ્ચર્યનું તત્વ જાળવી રાખવા માટે દસ્તાવેજો રેકર્ડ પર લાવવા માંગતા હોય, તો ઉલટતપાસ સમયે સાક્ષીનો સામનો કરાવવા માટે તેની સમક્ષ દસ્તાવેજો રજૂ કરવાના રહે છે અને તે રજૂ કરવા માટે અરજી કરીને રજૂ કરવા જરૂરી નથી. તેથી, અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજીને સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૪) હેઠળની ગણી શકાય નહીં. જોકે, અરજદાર વતી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હોવાથી કે દસ્તાવેજો સદર કોડના ઓર્ડર ૭ ના નિયમ ૧૪ ના પેટા–નિયમ (૪) હેઠળ રેકર્ડ પર રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે, ત્યારે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને માન્ય રાખતા, સમાનતા જાળવવાના હેતુથી, એવી સ્પષ્ટતા કરવામાં આવે છે કે અરજદાર માટે આવા સાક્ષીની ઉલટતપાસ સમયે સાક્ષીનો સામનો કરાવવાના હેતુ માટે આવા દસ્તાવેજો રજૂ કરવાનું માન્ય રહેશે જે હેતુ માટે કોર્ટની મંજૂરી મેળવવી જરૂરી રહેશે નહીં.

૨૬. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, વાદપત્રમાં સુધારા માટે તેમજ દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજી નામંજૂર કરવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા વાદગ્રસ્ત હુકમમાં આ કોર્ટને કોઈ ક્ષતિ જણાતી નથી. તેથી, પિટિશનો નિષ્ફળ જાય છે અને તે મુજબ, રદ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગેના કોઈ હુકમ વિના રૂલ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે. જોકે, ઉપર અવલોકન

કર્યા મુજબ, જો અરજદાર યોગ્ય સમજે તો પ્રતિવાદીઓના સાક્ષીઓની ઉલટતપાસ સમયે તેમનો સામનો કરાવવાના હેતુ માટે આવા દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે અરજદાર માટે છૂટ રહેશે.

(હર્ષા દેવાની, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

===

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.